

מראי מקומות- חולין ל"ז

מפרכסין. אבל בהמה מסוכנת, מהכ"ת לומר שהיא מן המיעוט, עדיף לומר דנטולה נשמתה קודם מיתתה, מלומר שהיא מן המיעוט. אבל כל זה רק כששחט ויודע שלא פרכסה, אבל היכא דאין ידוע אם לא פרכסה, דהא שחטה בלילה, אז אין כאן ראי' כלל, דאולי באמת פירכסה, וכיון שאין לנו סברא דרוב בהמות מסוכנות מתות קודם שחיטה, ע"כ דספק הוא אם הוי נבלה או לא.

(ג) **יבא איסור נבלה ויחול על איסור חלב-**

פרש"י, והפסוק בא לומר שלא תימא דאין איסור חל על איסור. ומשמע דגזזה"כ הוא דכאן לא אמרי' דאין איסור חל על איסור. והק' **תוס' בזבחים** (ע.), למאן דאית ליה איסור מוסיף, למה ליה קרא לומר דכאן איסור חל על איסור. וע"ש בגללה"ש דהק' דבשלמא הוי איסור כולל, דחל איסור נבילה או טריפה על שאר הבהמה, אבל איסור מוסיף מה שייך כאן. ותי' דשייך איסור מוסיף לענין דעכשיו נאסר לגבוה, ומקודם ה' אסור רק להדיוט, אולם ע"ש מה שהק' ע"ז. וע"ע בתוס' שם, דכ' דמה דלא ילפי' מכאן דלא אמרי' אין איסור חל על איסור, היינו משום דאיסור חלב איסור קל הוא, דהותר מכללו, וא"כ י"ל דדוקא בכה"ג אמרי' דיכול איסור נבלה לחול עליה. וע"ע **תוס' ביבמות** (לג:) דכ' דמה דאיסור נבלה חלה על איסור חלב, אף דלכאור' הוי איסור חלב חמור יותר, היינו משום דהוי איסור כולל, והוי איסור חמור על איסור קל, משום דחלב הותר מכללו, וכדברי תוס' בזבחים.

(ד) **השתא מחיים אסורה, לאחר מיתה מיבעיא-**

כ' תוס', דאין לומר דהגמ' הק' מכח ק"ו, דהא אי"ז ק"ו, דאיסור מסוכנת חמור, משום דחל מחיים. ותמה **החתם סופר** ע"ז, דהא זה גופא אנו דנין, לומר דאם קרוב למיתה אסורה, כש"כ מיתה עצמה, ולא דמי לגמ' זבחים דאומר סברא זה לענין טריפה, דשם הרי יש חסרון בגוף הבהמה מחיים, וי"ל דזהו חמור, וא"כ אין לעשות ק"ו מטריפה לנבלה, אבל מה ענין זה לכאן, דדנין על

(א) **השוחט את המסוכנת, וכו'- כ' תוס'** דאף דמלשון "השוחט" משמע דוקא בדיעבד, אולם באמת אף לכתחלה שרי, ומה דנקט לשון בדיעבד, היינו משום דבעי למיתני עד שתפרכס. וכ' הלב **ארי' דלא ה' ניה"ל לתוס'** לומר דבאמת אינו מותר לעשות כן לכתחלה, וכמו שהחמיר יחזקאל על עצמו, כדלקמן בעמוד ב', דס"ל כדעת הרמב"ם, דבאמת אין שום איסור לכתחלה בזה, אלא חומרא בעלמא לגדולי ישראל, ומשום חומרא זו אין סברא לנקוט לשון בדיעבד.

(ב) **עד שתפרכס- פרש"י**, דאי לא מפרכס, קים

להו לרבנן דנטולה נשמתה קודם גמר שחיטתה. ולכאור' משמע דהוי נבלה בתורת ודאי, כיון דלא פרכסה. וכן מבואר מדברי הרמב"ם (מאכ"א ד', י"ג), דכ' דבכה"ג הוי נבלה ולוקין עליה. וע' **בפרי מגדים** (יו"ד י"ז, משב"ז ב') שהאריך בענין זה, והביא מש"כ הב"ח דודאי נבלה היא לקולא, ומותר לשחוט בנה באותו יום. **והביא** מה

שהק' **התבואות שור** (ז'), דאיך אמרי' דכיון דלא פירכס, הרי הוא נבלה ודאי, הרי מבואר בסוגיין דאפי' בריאות פעמים שאינם מפרכסות, אלמא דשפיר שייך להיות חי גמור קודם שחיטה, ומ"מ אינה מפרכסת. וכי תימא דרוב מסוכנות מתות קודם שחיטה, וא"כ צריך ראי' להוציאה מידי הרוב, דהיינו ע"י פירכוס, ק' לומר כן, דא"כ אם שחטה מסוכנת בלילה, צריך להיות הדין דאזלי' בתר רוב, וצריך להיות נבלה בתורת ודאי, והרי הרמב"ם פוסק דבכה"ג הוי ספק נבלה. ותי' דאין רובן מתות, אלא רובן שמתו בלא פירכוס, יוצאת נשמתן קודם שחיטה, וכלשון הגמ' לקמן (לח.), בידוע שנטולה נשמתה, וכו'. והק' הפמ"ג, אכתי ק', שהרי יש הרבה בריאים שאינם מפרכסין, ואם אמרי' דרובן שמתו בלא פירכוס, יצאו נשמתן קודם שחיטה, א"כ הדרה קו' לדוכתי', אין מכשירין בריאה שלא פירכס [ולא ה' ניה"ל לומר דרוב מסוכנות שמתו בלא פירכוס, נשמתן נטולה קודם גמר שחיטה, וע"ע בזה]. וביאר הפמ"ג דבאמת רוב בעלי חיים מפרכסין, ולכן בהמה בריאה שאינה מפרכס, אמרי' דמן המיעוט הוא של בהמות שאינן

מסוכנת ג"כ חלה על איסור חלב. וא"כ, נמצא דכשהתורה אמרה דאיסור נבלה חלה על איסור טריפה, ודאי הכוונה הוא דעל כל מה שאסור באיסור טריפה, אמרה תורה דגם איסור נבלה חלה. וא"כ, אם כל מסוכנת הוי בגדר טריפה, שפיר אמרי' דע"כ כל נבלה הוא ג"כ אסור באיסור חלב. וע"ז השיב הגמ' דאם אמרי' דטריפה היינו מסוכנת, א"כ שפיר יש להק' דנבלה דכ' רחמנא ל"ל, דהיינו לציור שעשאה גיסטרא, דאף דשפיר שייך הק"ו בכה"ג, מ"מ הרי אי"ו אלא ק"ו, דשוב אין שייך לומר דודאי חל האיסור נבלה על איסור מסוכנת, כיון דשייך להיות נבלה דלא היתה מסוכנת, והק"ו גרידא לא מהני, וכנ"ל, משום דאין עונשין מן הדין. וע"ע בתוס', דהק' דעדיין שייך הק"ו לענין גסטרא, וע' במהרש"א דביאר דאין כוונת תוס' לאותו ק"ו דמיתה ממש חמור טפי מקירוב מיתה, והביא דהבעל המאור באמת הק' מכח ק"ו זה, וע"ש מש"כ לבאר למה תוס' מיאן להק' מזה.

(ז) **שלא אכלתי מבהמה שהורה בה חכם - פי' החתם סופר**, דהיינו במילתא דתלוי בסברא, דכיון דהחכם סבר דאולי טריפה היא, ולבסוף החליטה להתיר, מ"מ כיון שחשב עליו מחשבת איסור, הו"ל כמו פיגול דנפסל במחשבה, וזהו דנרמו בקרא דלא בא בפי בשר פיגול.

האיסור, דמה שייך לומר דכיון דאסורה מחיים, הוי זה פירכא, דאדרבה, זהו גופא הסברא להחמיר עליה לאחר מיתה, וצ"ע. ומ"מ הביא מש"כ רש"י בעמוד ב' לומר דבאמת ק"ו הוא, ממסוכנת לנבלה, ומה דלא פרש"י כן בגמ' כאן, פי' החת"ס שהוא משום דא"כ לא הי' הגמ' צ"ל דאיסור מסוכנת אינו אלא עשה, דאפי' אם הוא גם לא תעשה, הא אין עונשין ומזהירין מן הדין, וא"כ ע"כ הי' צריך התורה לומר גם האיסור דלאחר מיתה, ולא סתם להוסיף הלאו על העשה, אלא להוסיף הלאו אפי' אם הי' לאו מעיקרא. ולכן פרש"י דכאן הסברא הוא להיכן אזיל האיסור מחיים, וא"כ שפיר צ"ל דרק להוסיף הלאו בא איסור נבלה.

(ה) **השתא מחיים אסורה, לאחר מיתה מיבעיא -** הק' תוס', לפי מה שפי' דקו' הגמ' אינו מכח ק"ו, אלא דאיסור תורה להיכן הלך, א"כ תק' דאפי' אם מחיים מותר מדין מסוכנת, מ"מ ק', דהא איכא ג"כ איסור אינו זבוח, ע"ש מה שכו' להוכיח שיש איסור אינו זבוח (ותוס' לשיטתו בכמה דוכתי, אבל רש"י בכמה דוכתי מבואר דלא ס"ל שיש איסור זה), א"כ ק', השתא מחיים אסורה, לאחר מיתה מיבעיא. וכ' דאה"נ, הי' יכול לומר ולטעמיה. אולם ע' בחי' ר' מאיר שמחה, דכ' דיש ליישב באופן פשוט, דאי' כמה נפק"מ דשייך איסור נבלה היכא דאין שייך האיסור אינו זבוח. (א) לשי' ר"ע דבשר נחירה הי' מותר במדבר, אולם עכ"פ נבלה היתה אסורה, (ב) בהמה טמאה, דלא שייך בהו איסור דאינו זבוח, אלא רק לאו דנבלה [וצ"ע כוונתו בזה, הרי אסורים מדין בהמה טמאה]. (ג) בעוף למ"ד דאין שחיטה לעוף מן התורה, דלא שייך בה אלא איסור נבלה.

(ו) **ומה מחיים אתי איסור טריפה חייל איסור חלב, לאחר מיתה מיבעיא - ע' בפרש"י**, ומבואר דס"ל דק"ו ממש הוא. והק' בחי' הר"ן, מה שייך לומר כאן ק"ו שיחול איסור נבלה על איסור חלב, הא אין עונשין מן הדין, ואי לאו דכתב התורה נבלה בפירוש, לא הי' שייך שילקה על חלב של נבלה מכח הק"ו. אלא הוא ביאר כוונת רש"י ככה, דאם טריפה היינו מסוכנת, א"כ נמצא דכשכ' התורה דטריפה חלה על איסור חלב, א"כ נמצא דכל